

Список використаних джерел

1. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин: 15.05.2003 (закон) № 802-IV (Укр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15#Text>.

2. Стратегія захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року: 08.04.2013 (стратегія) № 201/2013 (Укр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/201/2013#Text/>

Дружененко Раїса Сергіївна,
доцент кафедри української мови
Київського університету імені Бориса
Грінченка, кандидат педагогічних наук,
доцент

ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕКСТІВ ЗАДЛЯ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАВНИКА

Інтерпретація професійно орієнтованого тексту як ефективного засобу навчання мови має місце в сучасному дидактичному дискурсі: науково обґрунтованими є положення про зміст, умови та закономірності використання, критерії відбору, очікувані освітні результати. Професійно орієнтовані тексти науковці розглядають як засоби розширення фахових знань, формування фахової компетентності, мовнокомунікативних навичок.

Метою нашого дослідження є визначення пріоритетних положень щодо використання професійно орієнтованого тексту на заняттях із культури мовлення для студентів правничих спеціальностей та презентація низки спеціально розроблених вправ.

Тенденцію залучення корпусу професійно орієнтованих текстів під час навчання майбутніх фахівців правничої сфери пояснюємо кількома причинами: по-перше, необхідністю реалізації мотиваційного чинника (мотивація з'являється і зміцнюється за умови занурення у професійний дискурс); по-друге, наближеністю до потреб самого студента (потреба здобути глибоку професійні знання, потреба проаналізувати сучасну юриспруденцію як феномен, потреба здобути елементарний юридичний досвід та ін.); по-третє, відповідністю сучасним дидактичним підходам – професійно орієнтованому, компетентнісному, текстоцентричному, комунікативному [4].

Професійно орієнтованими текстами для студентів правничих спеціальностей називаємо ті тексти, які є одиницями юридичного дискурсу – тексти різні за формою, стилем, жанром, типом мовлення, що є конкретними прикладами ситуацій у правничій сфері. У доборі професійно орієнтованих текстів керуємося деякими лінгвістичними науковими здобутками про феномен юридичного дискурсу, зокрема про *типи* (законодавчий; усний судовий; письмовий судовий;

освітньо-правовий), *форми* (судові засідання; консультація (адвокат - клієнт); допит свідка в усній формі; законодавчі документи (закони, контракти, угоди); судові протоколи та рішення суду), *функції* (інформативна, аналітична, оцінна, прогнозувальна) [3].

Програма з навчальної дисципліни «Культура усного і писемного мовлення» для студентів спеціальності «Право» гарантує необмежені можливості залучення текстів юридичного дискурсу з метою формування культуромовної компетентності майбутніх фахівців. Траєкторію навчання рекомендуємо вибудовувати відповідно до *загальних комунікативних якостей культури* усного і писемного мовлення, з-поміж яких науковці традиційно вирізняють чистоту, виразність, точність, логічність, доречність, ясність, стислість, багатство, прагматичність, етичність, естетичність та *специфічних комунікативних ознак юридичного дискурсу*, як-от: інституційність, ритуальність, інформативність, смислова невизначеність, динамічність, дистанційованість, аналітичність [6].

Ефективною джерельною базою для добору навчальних професійно орієнтованих текстів є юридичний медіадискурс. З метою формування культури мовлення майбутніх правників пропонуємо залучати спеціальні юридичні сайти, канали, журнали, газети, відеофрагменти конференцій, форумів, засідань, тексти документів, блоги юристів, що є зразками усного або писемного мовлення та комунікації.

Цінність використання юридичного медіадискурсу на заняттях із культури мовлення полягає в тому, що він дозволяє реалізувати принципи контекстуальності, ситуаційності, зв'язку з життям і професією, актуальності тощо.

Особливу увагу, на наш погляд, слід приділити формуванню усного мовлення майбутнього правника, умінню говорити чисто, виразно, доречно, логічно, відповідно до правил етикету. Усне мовлення професіоналів-юристів є мовним портретом сучасного спеціаліста в галузі юриспруденції, а для студентів-правників – матеріалом для аналізу чужого мовлення, редагування анормативів, формування мовної пильності, готовності до професійної комунікації. Писемне мовлення – не менш важливий сегмент формування культуромовної компетентності студента, адже досконалий з погляду ознак культури мовлення текст є маркером успішної професійної кар'єри.

Пропонуємо кілька вправ на основі професійно орієнтованих текстів.

Завдання 1. Прослухайте. Зафіксуйте, якими засобами виразності послуговуються мовці. Поміркуйте, чи впливає виразність мовлення на сприйняття мовця як професіонала.

<https://www.youtube.com/watch?v=Z35cjNfZbqw>

<https://www.youtube.com/watch?v=tdlg4bF1DhA>

Завдання 2. Прослухайте мовців. Хто, на ваш погляд, більшою мірою керується засобами виразності мовлення? Зробіть висновок про виразність як необхідну умову ефективного мовлення.

<https://www.youtube.com/watch?v=o5JxGl6zY-o>

<https://www.youtube.com/watch?v=jqSKGmCsf6E>

Завдання 3. Прослухайте мовців, випишіть слова, у яких допущено орфоепічні помилки. Вимовте записані слова відповідно до літературних норм.

<https://www.youtube.com/watch?v=GJ3qmShWc3g> (реклама адвокатського об'єднання)

<https://www.youtube.com/watch?v=SORaE2MiExk> (щодо нового Порядку зупинення реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування)

<https://www.youtube.com/watch?v=L9OwyGDazeQ> (фрагмент семінару "Посвідчення заповіту нотаріусом. Видача свідоцтва про право на спадщину")

Завдання 4. Ознайомтеся за покликанням з інформацією щодо захисту прав інвестора в нерухомість. Випишіть специфічні сталі вислови, які використовують у юриспруденції. За необхідності відредагуйте текст.

<https://advokat-lviv.net/blog/zahyst-prav-investora-u-neruhomist-novobudovu>

Завдання 5. За поданим покликанням ознайомтеся з деякими умовами прийняття спадщини. Проаналізуйте текст з погляду логічності як комунікативної ознаки культури мовлення. Пригадайте правила використання розділових знаків при ЯК. Поміркуйте, чи потрібна кома у заголовку до тексту.

<https://advokat-morozov.blogspot.com/>

Завдання 6. За покликанням ознайомтеся із порадами професійного юриста щодо успішної адвокатської промови. Підсумуйте, якими ознаками має характеризуватися мовлення юриста. Підготуйте усний виступ з проблем сучасної юриспруденції.

<https://radako.com.ua/news/advokatska-promova-yak-vizitivka-zahisnika-poradi-eksperta>

Відредагуйте використані у тексті словосполучення: імпровізація вітається, аркуш паперу, зануритися без остатку.

Список використаних джерел

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ: монографія. К.: Фірма «Інкос», 2005. 315 с.

2. Груба Т. Л. Професійно орієнтований текст як провідний засіб навчання української мови в профільних класах. Теоретична і

дидактична філологія. Серія: Педагогіка. 2016. Вип. 22. С. 24–32.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tdf_2016_22_5

3. Коваль Н.Є. Комунікативно-прагматичні аспекти юридичного дискурсу. Викладання англійської мови як мови фаху в контексті глобалізації університетської освіти. Вип. 1. Львів, 2006. С. 87–97.

4. Попова Л.О. Професійно орієнтований текст у компетентнісній парадигмі сучасної освіти. Лінгвістика : зб. наук. пр. За ред. проф. К. Д. Глуховцевої. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2018. № 1 (38). С. 186–192

5. Професійно орієнтоване навчання іноземних мов у старшій профільній і вищій школі: проблеми та перспективи: Колективна монографія. За заг. ред. Л. А. Сажко. К. : Вид. центр КНЛУ, 2015. 225 с.

6. Царьова І.В. Лінгвопрагматичний аспект юридичного дискурсу. Науковий часопис НПУ ім. Н.П.Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство). Вип 9. 2017. С. 126–132.

Клак Оксана Степанівна,

доцент кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук

ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Особливої ваги в підготовці сучасних фахівців будь-якої галузі набуває вивчення закономірностей утворення термінологічної лексики, її структури, семантики та особливостей функціонування, оволодіння термінологічною професійною компетенцією. Це завдання є одним із першочергових і у викладанні української мови за професійним спрямуванням майбутнім фахівцям юридичної сфери. Вивчення професійної терміносистеми безпосередньо пов'язане із вирішенням цілої низки проблем: визначення природи термінів як знаків спеціальних понять, виявлення дериваційного потенціалу термінологічної лексики, дослідження загальних тенденцій розвитку терміносистем [1, с. 214].

Засвоєння правничої термінології на лексичному, лексико-семантичному, стилістико-граматичному рівнях передбачає знання дефініцій термінів, їх семантичної будови та вміння диференціювати окремі лексико-семантичні варіанти, вміння добирати слова відповідно до вимог семантичної точності, стилістичної доречності, граматичної та стилістично правильної сполучуваності [2, с. 46], що загалом є передумовою правильного оформлення та ведення процесуальної документації, створення такого юридичного тексту, який буде точним за змістом та однаковою мірою зрозумілим як для фахівця, так і для нефахівця.